

Besöksrapport

AMF1 2025-10-14

Pliktrådet

Enligt förordning 2017:1249 utgör Pliktrådet det centrala medinflytandeorganet för totalförsvarspiktiga under grundutbildning. Pliktrådet, som består av fem värnpliktiga väljs på den årliga Värnpliktskongressen, företräder samtliga värnpliktiga och bedriver intresse- och rättighetsbevakning för deras räkning. Förbandsbesök är en viktig del i Pliktrådets löpande verksamhet.

Rapporten

I rapporten redovisas de intryck som Pliktrådet fick vid besöket. Den belyser såväl brister och utmaningar som det som fungerar väl och annat som bidrar till positiv utveckling på förbandet. Genom detta uppmuntras andra förband att ta efter goda exempel och gemensamt arbeta för att utveckla verksamheten i enlighet med utbildningens mål och främja goda utbild

Pliktrådets överblicksbild av AMF 1

Följande avsnitt ämnar att ge en omedelbar överblicksbild över de intryck Pliktrådet fått under förbandsbesöket. Vid behov av djupare inläsning i ett särskilt område hänvisar vi till resterande avsnitt där de hanteras i större detalj. Efter att ha läst denna överblick bör du dock veta kärnan i de observationer som gjorts under besöket.

Information om förbandet

AMF 1 ligger söder om Stockholm i området Berga. Förbandet tillhör Marinen och utbildar i ett brett spann av utbildningar. Under utbildningsår 25-26 utbildar förbandet 410 värnpliktiga samt ytterligare 120 värnpliktiga som rycker in i januari vilket ger totala volymen till 530 värnpliktiga.

Förbandet utbildar soldater och gruppchefer mot 4e sjöstrids flottiljen, marina basbataljonen och Amfibiebataljonen vilket gör att det finns stor variation på befattningar och kompetens på förbandet.

Förbandets förbättringspunkter och åtgärder

- Säkerställ att nyttja värnpliktiga på ett korrekt sätt.
 - Avbryt att nyttja fysiska bestraffningar samt att tänja på gränserna kopplat till ledighet och fritid.
- Se till att bevaka belastningen för samtliga värnpliktiga.
 - Tryck på och följ upp att befäl och instruktörer är införstådda på att värnpliktiga inom olika funktioner kommer till förbandet med olika förutsättningar.
- Avskaffa alla friktioner som bygger barriärer för värnpliktiga att söka hälso- och sjukvård.
 - Se till att avskaffa "bit ihop" kulturen samt tryck på vikten av att åtgärda skador och hälsoproblematik i tid.

Förbandets utmärkelser

- Bibehåll den goda jargongen mellan värnpliktiga och befäl.
- Fortsätt värdera medinflytandet och bedriva det goda arbetet inom området.
- Fortsätt med effektiva rutiner under pårustning för att minimera stress och friktioner.

Innehåll

Pliktrådets överblicksbild av AMF 1	3
Arbetsmiljö och säkerhet	5
Materiel och personlig utrustning	5
Boendemiljö och vistelseutrymmen	5
Försvarshälsan	6
Fysisk belastning	6
Psyisk hälsa	6
Avbruten utbildning	6
Attityder och jargong	6
Värnpliktigas rättigheter och skyldigheter	7
Rättstjänst	7
Information och mönstring	7
Medinflytande	7
Fritid	8
Resor	8
Marinhem	8

Arbetsmiljö och säkerhet

På förbandet har skyddsassistenter blivit utbildade i sitt förtroendeuppdrag av förbandets *Lokalt Medinflytande Ansvarig* (LMA) samt arbetsmiljöhandläggare. Avvikelse rapportering på förbandet upplevs även väl fungerande från de värnpliktigas perspektiv. Värnpliktiga upplever även en god jargong som följer Försvarmaktens värdegrund. Skyddsassistenter på förbandet upplever inte att de är särskilt involverade i det systematiska arbetsmiljöarbetet. Pliktrådet uppmanar förbandet till att nyttja sina skyddsassistenter i det systematiska arbetsmiljöarbetet genom att exempelvis ha med dem i riskanalysen inför övningar samt ge dem möjlighet att medverka under skyddsronder. En utbildning om mens i fält har genomförts på vissa delar av förbandet men generellt sett upplevs den undermåttlig och är något Pliktrådet uppmanar förbandet att förbättra inför nästkommande kull.

Materiel och personlig utrustning

Underkläder på förbandet är ojämnt fördelade där olika plutoner har tilldelats varierande antal, det är något som lyfts och kommer att tittas på av förbandet. Värnpliktiga kvinnor på förbandet får ej ut underklädesbidrag någonting som pliktrådet uppmanar förbandet till att införa tills dess att Försvarmakten kan tillhandahålla ett adekvat alternativ. Vissa individer upplever problematik med nya Stridsbärsystem 25 som blivit tilldelat de värnpliktiga. Det upplevs att monteringen av utrustning på stridsbärsystemet inte är optimal för tjänsten. Förbandet förtydligar att de styr dom värnpliktiga i hur materielen sätts ihop tills soldatprovet genomförts och soldaterna lärt känna materielen bättre. Det finns även problematik för soldater med en mindre kroppsbyggnad att nyttja avbärarbältet på ryggsäcken och stridsbärsystemet samtidigt. Det har lösts genom att de uppmanas till att spänna fast den på utsidan av ryggsäcken. När de värnpliktiga beskriver skillnaden mellan den nya tilldelade utrustningen samt den gamla upplever de ett tydligt lyft i funktionalitet och ändamålsenlighet. Pliktrådet noterar även att förbandets försörjningsavdelning kraftigt växer samt att de har rutiner vid exempelvis på rustning som är genomtänkta och effektiva där andra förband kan dra lärdomar från deras arbete för att underlätta och ta bort stressmoment från pårustningen.

Boendemiljö och vistelseutrymmen

På grund av ökade värnpliktskullar har dagrum i kasernerna försvunnit och soldaterna uppmanas istället att nyttja marinhemmet. Dagrum är någonting värnpliktiga värdesätter och det finns även kravställt från senaste Värnpliktskongressen. Pliktrådet uppmanar till att återinföra dagrum när infrastrukturen utökas på förbandet. Utöver det så är logementen funktionsdugliga men likt många andra förband så måste infrastrukturen följa med ökningen av värnpliktskullar för att ekvationen ska gå ihop. Sjuklogement finns på vissa av kasernerna och Pliktrådet fick ingen uppfattning om att det skulle vara en brist på förbandet, separata toaletter finns att tillgå vid behov, vid exempelvis magsjuka.

Försvarshälsan

Försvarshälsan på förbandet betonar att det behöver fler psykologer. Bristen leder till att försvarshälsan inte kunnat tillgodose alla VPL behov, trots att man prioriterat pliktad personal. Resultatet av detta blir även att man inte heller kunnat bidra med all den hjälp som anställda efterfrågat. Att den resursen inte kan nå anställda blir även en direkt påverkan på de värnpliktigas arbetsmiljö, liknande problem kan även upplevas på andra förband.

Värnpliktiga vittnade under besöket att det förekommit motstånd från befäl med att komma till försvarshälsan och tendenser till en "bit ihop" kultur. Pliktrådet betonar vikten av att få rätt hjälp i rätt tid för att minimera skador och säkerställa truppens stridsvärde så att de kan ta emot utbildningen på ett säkert sätt. Under mötet med försvarshälsan informerar de även om ett gott samarbete mellan försvarshälsan och befälslagen. Bataljonsledningen är av uppfattning att försvarshälsan behöver förstärkas för att möta de ökade värnpliktsvolymerna speciellt med psykolog där det nu är singelkompetens. Utökade resurser har efterfrågats från förbandet och Pliktrådet tar med sig problematiken och fortsätter trycka på det.

Fysisk belastning

Fysiska belastningen är komplicerad på förbandet då de utbildar inom tre kategorier som skiljer sig kraftigt i vilka krav som ställs på individerna från mönstringen. Då det finns en lägre tillgång på befäl mot Marina Basbatalion så plockar de befäl och instruktörer från Amfibie vilket gör att de måste anpassa förväntansbilden på vad soldaterna fysiskt klarar av.

Pliktrådet fick information att det fanns en stor andel skadade på vissa plutoner där en pluton uppgav sig ha 13 skadade varav 5 som ej skulle få genomföra slutprovet på soldatutbildningen.

Pliktrådet uppmanar förbandet att fortsätta bevaka den fysiska belastningen för de värnpliktiga speciellt när det sker utbyten av befäl som har en viss förväntansbild på de individer som de ska utbilda.

Psyisk hälsa

Delar av förbandet har fått utbildning av psykologen på förbandet kopplat till metoder för att hantera inryckstress och andra psykiska belastningar. Den informationen och utbildningen gavs inte till samtliga värnpliktiga av legitimerad personal då enda psykologen var sjukskriven. Vilket resulterade i att en menig på förbandet utbildade delar av de värnpliktiga inom ämnet. Pliktrådet uppmanar till att förbandet säkerställer att samtliga får möjlighet att ta till sig av information kopplat till psykisk hälsa och stress av en legitimerad personal.

Avbruten utbildning

Vid Pliktrådets besök hade 9 av 410 st soldater avskrivits, hälften utav avskrivningarna berodde på psykiska anledningar och hälften av fysiska anledningar. Detta är ingenting som upplevs gå utanför normen men förbandet trycker på att det mest troligen är anledningar som mörkats under mönstring eller uppkommit mellan mönstring och inryck.

Attityder och jargong

Värnpliktiga på förbandet har blivit utbildade i Försvarmaktens värdegrund och upplever att den efterlevs på förbandet, både mellan värnpliktiga samt värnpliktiga och befäl.

Pliktrådet uppmanar ändå förbandet att bejaka ämnet och att se över möjligheten till att prata och utbilda i ämnet en extra gång längre fram i utbildningen då arbete och förhållning till värdegrunden tenderar att svacka med tiden.

Värnpliktigas rättigheter och skyldigheter

Pliktrådet noterar att det förekommit fysiska bestraffningar i form av att individer köper tillbaka borttappad materiel med olika typer av fysiska straff. Pliktrådet kommer följa upp om det fortsatt under nästkommande besök.

Det kom även fram exempel under mötet med de förtroendevalda som starkt tyder på kollektiva bestraffningar. Dessa företeelser bör förbandet vara tydliga med ej accepteras i Försvarmakten. Värnpliktiga upplever inte att de har använts i någon form av grå arbetskraft.

Rättstjänst

Värnpliktiga visste inte under mötet vad en disciplinanmälan innebär eller hur den upprättas, Pliktrådet uppmanar förbandet att utbilda i ämnet för att säkerställa att de värnpliktiga kan genomföra disciplinanmälningar när det behövs.

Utbildning kring värnpliktigas rättigheter och skyldigheter upplevs bristande och bör genomföras återtag i utbildningen.

Befäl och instruktörer som ska tilldelas som förstärkning till grundutbildningsbataljonen får ett kortare paket med utbildningar inom ledarskap och hantering av värnpliktig personal. Pliktrådet uppmanar förbandet till att fortsätta med utbildningarna men att se över utbildning värnpliktigas rättigheter och skyldigheter då det anses bristande.

Information och mönstring

Samtliga värnpliktiga på förbandet blev tilldelade informationsbrev inför intrycket på förbandet, den informationen upplevdes tillräcklig och bra.

Under mötet med de förtroendevalda trycktes det på att det fanns mycket oklarheter i de befattningar som värnpliktiga på förbandet blivit tilldelade. Det fanns en hel del oklarheter kopplat till vilka och när de skulle genomföra centrala befattningsutbildningar på annan ort. Pliktrådet har förståelse för att organisationen förändras från att beställningen av värnpliktiga delges Plikt och prövningsverket men uppmanar förbandet till att se över hur information kan nå värnpliktiga i ett tidigare skede.

Medinflytande

Medinflytandet på förbandet upplevs välfungerande där möten på alla nivåer genomförs med rätt intervaller. Samtliga förtroendevalda ska även fått utbildning i sitt förtroendeuppdrag.

NVK funktionen beskrivs av de värnpliktiga som mycket bra och de genomför mötet en gång i månaden där olika befäl medverkar. Pliktrådet trycker på att förbandet fortsätter värdesätta medinflytande och fortsätter med arbetet som genomförs.

Fritid

Pliktrådet upplevde en otydlighet hos de värnpliktiga kopplat till när tjänsten är slut och när de faktiskt är lediga och kan planera sin fritid. Pliktrådet uppmanar till tydlighet kring tjänstens start och slut under veckan för att ge soldaterna möjlighet till planerad fritid. Otydlighet kring tjänstens slut skall ej nyttjas som metod för att hålla värnpliktiga kvar på regementsområdet.

Vid besöket fanns stomschema som sträckte sig till jul där det var tydligt när permissioner var inplanerade. Men det fanns enorm osäkerhet kopplat till dags och veckoprogram men det berodde

på att under Pliktrådets besök genomfördes en stor omstrukturering till nya plutoner inför befattningsutbildningen. Pliktrådet kommer att följa upp tydligheten kring dags och veckoprogram vid nästa besök.

Under besöket varierade styrningar kring inställetid på morgonen där en pluton haft inställetid klockan 05:35 och övriga plutoner 07:45. Pliktrådet ser inte syftet med att värnpliktiga i en pluton har en totalt avvikande inställetid i jämförelse med övriga. Därav uppmanar pliktrådet förbandet till att se över vad det gäller samt att ge soldaterna likgiltig möjlighet till fritid.

Resor

Resor till och från förbandet upplevs varierande i smidighet, värnpliktiga upplever att permissionsbussen anländer sent till förbandet vilket gör att det blir reducerad återhämtning. En värnpliktig har vid tillfälle behövt nyttja egna färdmedel där individen ej ersatts med resekostnadsersättning. Värnpliktiga som genomför utbildning på marinbasen i Karlskrona upplever att det är långa bussresor och pendlingstid som minskar återhämtningen i hemmet något som bör undersökas. Pliktrådet uppmanar till att se över rutiner för resekostnadsersättning samt vilken information som finns att tillhandahålla för värnpliktiga.

Marinhem

Vid möte med Marinhemsföreståndaren diskuterades deras verksamhet samt resurser, marinhemsföreståndaren var vid Pliktrådets besök relativt ny på tjänsten.

De noterar att de har de resurserna som krävs idag men känner av den tydliga ökningen av värnpliktiga samt anställda. Marinhemmet vill även skapa möjlighet till att i större utsträckning komma ut och träffa soldaterna i fält. Värnpliktiga på förbandet uppskattar Marinhemmet och lyfte ingen kritik kopplat till deras verksamhet.

Avslutning

Slutligen vill Pliktrådet rikta ett stort tack till de förtroendevalda på AMF 1 för god dialog och trevligt bemötande under besöket. Pliktrådet vill även rikta ett extra tack till den lokalt medinflytandeansvarige på förbandet för ett enkelt och smidigt samarbete.

William Wennman – Förbandsansvarig

Vice ordförande, förbandsansvarig AMF1

070 828 65 91, William.wennman@pliktradet.se